

C. Dialectologie

ELEMENTE ROMÂNEȘTI ÎN TERMINOLOGIA PĂSTORITULUI ȘI A CREȘTERII VITELOR LA HUȚULI*

IOAN LOBIUC

I. Introducere

§ 1. În configurația dialectală a limbii ucrainene, graiurile huțule au ocupat și ocupă un loc aparte, atît prin trăsăturile lor arhaice, cît și prin influențele românești (ca și cele polone și germane) la care au fost supuse în evoluția lor¹. Pentru huțuli și graiurile lor s-a presupus chiar un substrat românesc². Pentru a elucida această problemă, graiurile huțule se cer studiate în continuare pe baza unei informații științifice riguroase³.

§ 2. Ne-am propus cercetarea exhaustivă a elementului românesc dintr-un grup restrîns de graiuri huțule de pe teritoriul patriei noastre, vorbite în cîteva localități din partea superioară a văii rîului Moldovița, și anume, comuna Moldovița cu satele: Moldovița, Demacușa, Putna-Secrieș, Rașca și Argel, și satele Paltin și Ciurmîrna din comuna Vatra Moldoviței, județul Suceava⁴.

Influența lingvistică românească în aceste graiuri este veche și amplă, îmbrățișînd majoritatea sferelor vocabularului și, în primul rînd, ca și în toate limbile vecine cu româna, terminologia oieritului și, în ansamblu, a creșterii vitelor⁵, la înregistrarea căreia ne și oprim, pentru început, în lucrarea de față.

*Text prescurtat al comunicării prezentate în ianuarie 1969 la Societatea Românească de Lingvistică Romanică, filiala Iași. În referirile noastre bibliografice, cifrele arabe cu caractere aldine trimit la autorii (titlurile) de sub numerele respective din *Bibliografia prezentei lucrări* (vezi p. 132—134).

¹ Vezi delimitarea lor în [44, 125 ș.u., mai ales 133—140; 96, 225; 29, 6 ș.u.; 91, 191].

² În legătură cu „colonizarea valahă” a Carpaților nordici, care pare a fi lăsat urme cele mai clare tocmai în ținuturile huțule: [89, 153; 90; 91, 176—179; 38, 261—2; 39, 11—12; 40; 66, 424; cf. 44, 158—9; 62, 7—10]. V. pentru unele aspecte ale contactelor dintre limbi în Carpați și rolul românilor în păstoritul slavilor carpați și [19, 32, 47, 60, 205 ș.a.; 14; 24, 80; 25, 117, 131—2; 93; 95, 186—7, 186, n. 78, 52—53, 60]. Cf. pentru o privire de ansamblu asupra „lingvisticii carpatice” [87; 7, I, 7 și urm.].

³ Cf. [89, 153]. Pentru istoricul și stadiul actual al studierii graiurilor huțule a se vedea, în primul rînd, monografia despre huțuli a lui B. V. Kobyl'an'skyj [44].

⁴ După ultima împărțire administrativă, din 1968, a R. S. România.

⁵ Lucru explicabil, întrucît păstoritul a fost dezvoltat de timpuriu tocmai în Ucraina sud-vestică, fiind mai puțin practicat sau chiar necunoscut în restul Ucrainei, unde terminologia domeniului lipsește [8, 168]; pe de altă parte, românii cu care au venit în contact ucrainenii se ocupau intens cu păstoritul [66, 415 ș.u.; 51, 73; 94, 109, 183; 27, 117—121, 145].